

Б и д л и о ѿ е к а „ А і о р а ”

књига 176

Наслов ориџинала:
Cecilia Manguerra Brainard
THE NEWSPAPER WIDOW

Издавање књиге финансијски је подржано од стране PhlGoH2025, који чине National Book Development Board of the Philippines (NBDB), National Commission for Culture and the Arts (NCCA), Department of Foreign Affairs (DFA) и Office of Senate President Pro Tempore Loren Legarda.

The publication of the book has been supported financially by the PhlGoH2025 composed of the National Book Development Board of the Philippines (NBDB), National Commission for Culture and the Arts (NCCA), Department of Foreign Affairs (DFA), and the Office of Senate President Pro Tempore Loren Legarda.

Copyright © 2021 Cecilia Manguerra Brainard

Copyright © 2025, за српски језик, за Србију и Црну Гору, АГОРА

Ова публикација се у целини или у деловима не сме умножавати, прештампавати или преносити у било којој форми или било којим средством без дозволе аутора или издавача, нити може бити на било који други начин или било којим другим средствима дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају аутор и издавач по одредбама закона о ауторским правима.

СЕСИЛИЈА МАНГЕРА БРЕЈНАР

НОВИНАРКА

роман

*Превод са енглеској
Анђелка Цвијић*

АГОРА

Признања

Новинарка је објављена у издању
University Of Santo Tomas Publishing House, 2017.

Овај је роман, под насловом
Мртјав свештеник у њојоку,
био у ужем избору за награду Cirilo Bautista prize.

ПРЕДГОВОР

Никада нисам упознала моју прабаку по мајчинској линији, али сам слушала и читала о њој, уз истицање да је била прва жена издавач на Филипинима, и да је од њене тројице синова један био сенатор, други надбискуп, а трећи конгресмен. Њена ћерка била је писац.

Ремедиос Диосомито Лопез била је моћни матријарх која је изродила шеснаесторо деце, иако је свега њих четворо доживело зрелост. Удовица у тридесет деветој, преузела је издавачки бизнис свога мужа, *Imprenta Rosario*, који се налазио у приземљу њихове куће у историјској Улици Колон у Себуу, на Филипинима. Она, тројица синова и кћерка наставили су издавање више дневних и недељних новина, укључујући *El Precursor*, *Ang Maguuna*, *El Bolitin Catolico* и *La Juventud*. Схватајући финансијску реалност издаваштва, она је мудро инвестирала у некретнине, и рентирањем кућа обезбеђивала своју породицу.

Док сам још била дете, прикупљала сам информације о мојој прабаки. Ево је, на пример, њена прецизна слика. Реч је о опису који је дала Концепсион Брионес у својој књизи *Life in Old Parian*:

„И баш ту је прва жена издавач у Себуу, доња Ремедиос Диосомито Лопез Куенко, живела, подизала своју породицу и водила породичну *Imprenta Rosario*... (она) је долазила врло рано, јутром, обучена у сају (сукња) и

кимоно (блуза) до штампарске машине – њена дуга црна коврцава коса падала јој је до струка, свеже опрана и мирисала је на *samiuao* (лимон)...”

Брионес је писала и како је Ремедиос носила морнарско-плаву дугачку сукњу, широку и комотну, уз елегантни топ и ешарпу закачену прелепим брошем од злата и перли. У појас њене сукње, са леве стране, био је ушушкан златни ланац на којем је висила њена велика свилена лепеза.

Моја мајка је причала да је Ремедиос, иако је волела лепу одећу и фини накит, одважно радила за штампарским машинама и прсти су јој увек били умрљани мастилом.

Време у којем је живела моја прабака ме је, такође, интересовало. Такозвани амерички период на Филипинима, од 1900. до 1942, био је доба у којем су Филипини морали да се пребаце са шпанске на америчку владавину. Американци су, са своје стране, морали да се и сами прилагоде, учећи како да, на пример, манипулишу са идејама о демократији и колонијализму. Другим речима, време у којем је живела моја прабака било је динамично доба промена.

Ови делићи и одломци о мојој прабаки и њеном свету дремали су у мојој глави, и ту се и разгранали. Они су инспирисали мој роман *Новинарка*. Подвлачим да је моја јунакиња, Инес Маседа, измишљена личност. Иако је Инес удовица која је наследила новинарско-издавачки бизнис свога мужа у Убеку, на Филипинима, 1909. године, мој роман је фикција. „Лагала” сам и манипулисала догађајима, па чак и географијом да бих прилагодила

своју причу. Али док сам окретала, и преокретала ствари да бих створила овај роман, грдно сам се забављала гви-рећи у оно што је могао бити свет моје прабаке Ремедиос.

Моја главна намера била је да напишем детективски роман, али много сам више пажње посветила јунакињи и развоју њеног карактера него заплету, па сам тако на светло дана изнела роман који је више о Инес Маседи него о тајни смрти свештеника чије је тело једног летњег дана године 1909. пронађено у потоку Убека.

Желим да захвалим своме мужу Лорену Р. Брејнару и нашим синовима, Крису, Алексу и Ендруу, за подршку мојим књижевним напорима. Посебну захвалност дугујем писцу / учитељу Ив Ла Саље Карам, чија је књижевна радионица *Algonquin Vest master writing workshop* помогла да напишем *Новинарку*.

Сесилија Манџера Брејнар

ДЕО I

ГЛАВА 1

Пацови

У лето 1909, Убек је био преплављен пацовима. Глодари већи од мачака трчали су кроз град на обали мора, нимало се не плашећи људи, чак и током дана када их је пржеће сунце обасјавало откривајући њихову ругобност – њихово јако чврсто, смеђе крзно, дуге њушке и големе репине, дугачке колико и њихова тела. Дрско су, великом брзином, јурили улицама и копали по ђубрету. По пијаци која продаје најсвежије месо, рибу, поврће, воће, агресивно су јурцали између тезги, тарући своја крзнена тела о ноге ужаснутих купаца. Пацови се нису скривали у канализацији и по прљавим сокацима, већ су упадали у куће, зграде, чак и у тврђаву и у цркве, изграђене од чврстог камена. Глодали су дрвени намештај од тврде молике у луксузном хотелу *Интернационал*; нове дрвене куће и здања која су изградили Американци били су за њих посланице. Бесрамно су остављали своју мокраћу и измет посвуда, чак и у самом Заводу за јавно здравље.

Пацови су нападали мачке које никада нису виделе глодаре веће од својих очева мачора. Домаће мачке, хранене рибљим костима и остацима јела, чучале су у кућињи, надајући се да ће их људи заштитити, иако су неке подлегале пацовским нападима. Већ је постало уоби-

чајено гледати пацове како вуку крвава црева мачака и сисара, доводећи власнике кућних љубимаца до лудила.

Американци, који су Филипине окупирали још од 1898, били су збуњени не знајући шта да раде са тим голлијатима. Они јесу имали некаква искуства са пацовима у 1901, пошто су успоставили своју цивилну власт на Филипинима, када је кренула пацовска инвазија. Али ти су пацови били мањи, упола мање ружни, мање деструктивни и дефинитивно много дискретнији. И док су глодали осушено језгро кокосовог ораха и жито, а њихов измет изазивао кашаљ и кијање, ти су остајали далеко од кућа, преферирајући складишта и сливнике. У 1901, званичници америчког здравственог система покренули су програм за истребљивање пацова и пацовска је популација смањена, али циновски пацови у лето 1909. дошли су као Божја казна.

Убеканци су спекулисали да су ови стигли са међународних бродова који су сада били укотвљени у убеканским пристаништима (откада је Стокхолм избио на глас као престоница пацова, скандинавски бродови били су изузетно сумњиви). Верници су имали другу причу, говорећи да су циновски глодари Божја казна због женских веселица које су се забављале са страним морнарима.

Једне вреле летње ноћи, када су се три пацова искежених зуба успентрала до колевке, спремни да изгризу дете, прешли су сваку меру – терорисање мачака била је једна ствар, али физички напасти бебу била је потпуно друга прича – и кожа сваког мушкарца, жене и детета најежила се до крајње границе. Није то био страх од дубонске куге већ чиста мржња према бедним креатурама

која је подгревала жељу Убеканаца да их истребе. Петнаест центавоса колико је Завод за јавно здравље нудио за сваки пацовски реп није био неопходни подстрек – већ је дошао само као шлаг на тарту. Људи су почели да уз себе носе мачете; деца, која су била на летњем распусту, од лова на пацове створила су пак спорт.

Пацовска епидемија била је оно што је довело до проналаска леша у потоку, у близини складишта августинаца.

Једно послеподне, браћа Фернандес смислила су план за лов на пацове. Једном од њих било је девет, док је други имао једанаест година. Овај старији хтео је да чува новац за карневал. Млађи је желео да купи стрипове; био је фасциниран бајкама о духовима, чудесним бићима, креатурама које су могле да попримају облике паса или коња, и вештицама које су својим исплаженим језицима могле да усисају нерођене бебе. Њихов је план био да оду у складиште где су се понадали да ће пронаћи пацове и, можда, налетети и на нека натприродна бића, бар једно, или два. Откако се један од локалних дечака удавио, родитељи нису дозвољавали деци да луњају превише, и предалеко, па су браћа морала да смисле време за свој излазак. Чекали су да се одрасли замају припремом вечере, искрали су се из своје куће од бамбуса и отишли до шупе из које су узели две мачете. Врло тихо, отворили су споредну капију и изашли из куће. Журно су прошли кроз предграђе, поред трга, према Цркви Св. Августина. Упутили су се према огромној дотрајалој згради од камена и дрвета.

„Шта ћеш ти да купиш својим парама?“, упитао је млађи брат. Сањарио је о стриповима које је желео.

„Шећерну вуну... на карневалу”, одговорио је старији. „Појешћу све, колико могу. Прошле године појео сам само један штапић. И хоћу да купим улазницу за игре.”

Причали су о карневалу у Убеку, двонедељном вазару који се одржавао у мају. Американци су организовали свечаности и празновања како би помогли промоцији производа своје нове колоније, Филипина. Празнични дани пружали су могућност да се произвођачи пословно друже са купцима, нудили изузетну прилику за рекламирање производа у новинама, на постерима, флајерима. Ананас, шећер, пиринач, магеј¹, дуван, тврдо дрво. Угаљ, сребро, пиво, рум били су међу многобројним стварима којима се трговало на карневалу. Двонедељни догађај био је такође замишљен да шири добро расположење, а укључивао је и возњу и игре. Плесове, музику, циркуске тачке, лоптање и маскенбале, све што је требало да заличи на фестивалску атмосферу карневала у Рију или Њу Орлеансу.

„Ја ћу да покупујем стрипове о вештицама, све”, рекао је млађи. „Шта мислиш, колико ћемо пацова убити?”

„Можда стотинак”, одговорио је старији.

Када су стигли до складишта, већ су били добро ознојени и, бришући кошуљама лица, зурили су у капију са зарђалим гвозденим клизећим шипом. Августински фратри су двоспратну зграду изнајмили фабрици цигара. Здање се налазило поред насипа уз поток који је у сезони киша био препун воде, али она је лети опадала. Зграда се распадала и један њен део се нагињао према потоку, те је изгледало као да ће се сваког тренутка срушити на стеновити насип.

¹ Биљка која припада роду Агаве. – Прим. ирев.

Када су зачули гугутаве звуке, млађи дечак је зграбио братовљеву руку. „Хоћу кући”, зацвилео је.

„Немој да си беба”, рекао је старији, отресајући братовљеву шаку са своје руке. Прекрстио се, дубоко удахнуо и повукао клизећи шип. Покушао је да врата одгурне и отвори их, али прљавштина на тлу заглавила је врата. Користећи своје мачете, дечаци су прокрчили земљу, а старији је дрмао и гурао врата све док на њихово изненађење она нису зашкрипала, и отворила се. Бука је у унутрашњости зграде била све гласнија, један звук је попут снажног ветра одједном фијукнуо и птице су пролетеле тачно поред њих. „Шта би ово?”, упитао је млађи. „Дух?”

Повративши своју прибраност, старији је рекао, „Не буди смешан, то су голубови.”

„Хоћу кући. Мама нас тражи. Ишибаће нас када буде открила где смо били. Ајмо кући, молим те”, мољакао је. Али старији дечак је закорачио дубље у мрачно и плесниво складиште. Не желећи да буде остављен напољу, млађи га је пратио, држећи се за братовљеву кошуљу.

Када су зачули цвилеће и хуктаве звуке, дечаци су зграбили своје мачете, спремни да ударе. Ишли су трагом буке до угла. Унутра је продирало довољно светла тако да су могли да спазе ситне сјајне очи које су зуриле у њих. Били су то пацови, без икакве сумње; пронашли су златни рудник! Клушко пацова је почело да се помера док су му се приближавали. Дечаци су махали својим мачетама, налево и надесно. Ледени страх струјао је њиховим венама да случајно не повреде један другог, али експлозија тела им је дала задовољштину. Када се све

смирило, покупили су шест мртвих пацова и изнели их напоље. Сунце је дотада већ залазило, и старији је рекао да треба да пожуре кући пре него што падне мрак.

Млађи је испружио своје кржаве руке. „Ја хоћу да се оперем”, инсистирао је и, спустивши своје пацове на земљу, почео да се пентра преко стена како би се спустио доле до воде. Испрао је руке, кренуо назад и, погледавши преко рамена, ухватио некакво беласање. „Видим нешто! У стенама, нешто прекривено гранама и лишћем”, викнуо је.

„Шта је то?”, узвратио му је узвиком старији. „Касно је, морамо да кренемо кући.”

„Видим још пацова... излазе из нечег необичног... Сачекај, идем ближе...”

Све радозналији, старији се придружио своме брату. Опрезно, два су се дечака пробијала даље дуж стена до крупне гомиле која је укочено лежала међу стенама. Користећи се штаповима, дечаци су разгрнули грање и лишће све док нису видели отрцану црну тканину која их је подсетила на свештеничку мантију. Стајали су као хипнотисани, док су срца хтела да им искоче из груди. Када је пацов излетео, одскочили су и тада су видели светлуцаве беле кости... тамо ребра, и... ох... лобању. „Аааај!”, викнули су, испуштајући штапове из руку. Окренувши се, брзо су појурили назад, уз стене и даље од потока. Потпуно заборављајући на пацове, карневал и на натприродно, браћа Фернандес јурила су махнито све до куће и, хватајући дах, све испричали својим родитељима.